

Pisarna.

XXXVI.

Vprašanje: Vodstvo ljudske šole v Č. je uradno prosilo župni urad, naj mu blagovoli poslati zazuamek živčih otrok na podlagi krstne knjige, rojenih med 15. septembrom 1899 in 15. septembrom 1900. Župni urad je vrnil polo — neizpolnjeno. Ali je župni urad primoran narediti izpisek otrok iz krstne knjige ali ne?

J. A., nadučitelj.

Odgovor: C. kr. vlada ima pravico zahtevati, da ji morajo dati župni uradi razne izkaze iz svojih knjig, in ona bi lahko tudi te izkaze od župnih uradov zahtevala. Drugi uradi (na primer šolsko vodstvo) pa nimajo te pravice. Ker pa Vi za svoje uradne posle potrebujete dotični zaznamek otrok, Vam kot uradni osebi ne sme braniti, da bi Vi sami ne smeli izpisati iz krstnih knjig dotično leto rojenih otrok. Ako bi Vam župni urad ne dal teh knjig na razpolaganje, se pritožite na škofijstvo, ki bo stalo na Vaši strani.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Kozjansko učit. društvo je imelo dne 8. t. m. v Kozjem drugo letošnje zborovanje, ki se ga je udeležilo 19 članov in 5 gostov (skupaj 12 dam). Predsednik Grmovšek je pozdravil navzoče, ožigosal zaspanost nekaterih „koleg“, katerim je udeležba zborovanj muka in žrtev, jih imenoval parasite na našem telesu, suhe veje na drevesu naše organizacije. Hvala Bogu, da šteje takih „ekoleg“ naš okraj samo 2! — Ob priliki zadnjega zborovanja, t. j. 6. maja, je zbrano učiteljstvo brzojavno čestitalo svojemu nadzorniku g. Vodušku na imenovanju šolskim ravnateljem. Na čestitko se je g. nadzornik zahvalil v pismu, v katerem naglašja, da se za častni naslov mora zahvaliti marljivemu in vestnemu delovanju učiteljstva in da je njegovo odlikovanje tudi naše odlikovanje.

Predsednik Grmovšek je nato poročal o zborovanju „Zaveze“ v Šoštanj in omenil nekatere detajle, o katerih ni bilo čitati v naših listih.

Zbrani člani so soglasno sklenili, praznovati 25 letnico obstanda „Kozjanskega učit. društva“ meseca novembra kolikor mogoče častno in imenitno. Na dan praznovanja bo slavnostno zborovanje in koncert z godbo, petjem in deklamovanjem. Na predlog blagajnika Ulčarja so vsi prisotni člani že vložili zneske po 2 K za ustanovitev fonda v prid proslave 25 letnice. Nenavzoči udje „Kozjanskega učit. društva“, pokažite svojo stanovsko zavednost!

Pot—

Učiteljsko društvo konjiškega okraja je zborovalo v četrtek, dne 5. mal. srpana t. l., v šoli na Stranica. Udeležba takrat ni bila prav povoljna, dasiravno nam ni nagajal Pluvij, ki kaj rad združuje svoje delovanje z našimi zborovanji. Predsednik omenja v svojem pozdravu posebej tov. Žgajnerja, ki se nam je zopet pridružil po daljšem presledku in naznani, da sta tov. Jurko in Ravbar uradno zadržana. Tovarišu Serajniku Lov. st., ki odhaja v zaslužen pokoj, je izrekel dež. šolski svet zahvalo in priznanje za njegovo delovanje na šolskem polju, zakar se mu tudi imenom društva pismeno čestita, hkrati želeč mu, naj uživa po trudapolnem delu še veliko let blagodejnega počitka. Zapisnik zadnjega zborovanja se ne odobri, ker sta se oba zapisnikarja odlikovala s svojo nenavzočnostjo in zapisnika tudi poslala nista. Predsednik kratko poroča o „Zavezinem“ zborovanju v Šoštanju. Glavna točka pa je bilo podavanje tov. Čučka „o pouku jecljajočih“ po prof. Leon Berquandovi metod. Tovariš se je udeležil tozadavnega tečaja na Dunaju. Vseskozi zanimivemu in stvarnemu podavanju je sledila končno obča hvala. Tudi nam je obljubil tovariš, da nam prilično pokaže tudi praktično o tem pouku. Med nasveti naj se omenja predsednikov predlog, naj se pri podelitvi dopusta ozira na zdravniško izprijevalo okrajnega zdravnika, ne pa na druge okoliščine. Tovariš

Časl izraza željo, naj se vendar že uredi zadeva glede društvene spominske knjige, kar obljubi predsednik. Tudi se omenja, naj se vsak udeležnik zborovanja naznani prej domačemu tovarišu glede kosila, kadar se zboruje v manjših krajih. Prihodnje zborovanje se določi v Zreče dne 2. velikega srpana. Na sporedu so vprašanja za uradno skupščino. Pripravi naj se vsak posebno na drugo vprašanje.

Savinsko učit. društvo je zborovalo dne 12. julija na Gomilskem. Udeležilo se je tega zborovanja 20 udov ter gost g. dr. Vidic z Dunaja. Taka vdeležba je za naše društvo, ki šteje jedva 25 udov, vsekakor častna ter je znak zavednosti in kolegijalnosti, ki vlada v tem društvu. O zborovanju „Zaveze“ v Šoštanju nam je poročal tov. Lorber. Dasiravno je bilo društvo korporativno zastopano na zborovanju, je bilo vendar umestno, da nas je opozoril g. delegat na nekaj važnih sklepov. O „važnosti in negovanju telesne vzgoje šolske mladine“ je referiral tov. Jakše. Predavanju je sledila živahna debata. Tov. Zotter nas je opominjal na važnost naše „Šolske Maticice“ ter je izrekel željo, da bi v našem okraju ostalo vsaj isto število članov kakor lansko leto, če ne več. Tov. Jakše predlaga, naj se naprosi okr. šol. svet v slučaju, da se šolsko leto konča v našem okraju koncem tega meseca, da se preloži uradna skupščina ki se ima sicer vršiti 11. avgusta na zadnje dni tega meseca ali pa na prve dni prihodnjega. Večina učiteljskih oseb odide na počitnice in od njih se vendar ne more zahtevati, da bi tukaj čakale celih 11 dni na skupščino, oziroma da bi se iz oddaljenih krajev vozile k nji na svoje stroške. Predsedniku okr. šol. sveta, namestniškemu svetniku g. baronu Apfaltrernu smo povodom odlikovanja brzojavno čestitali. Društvo je vzelo tudi na znanje, da je g. Kramar, ki je predbacial društvu s trte zvit klerikalizem in ki je tudi z našega društva izstopil, pred kratkim pel mariborskemu škofu s svojimi pevci podoknico in to edini v celem okraju in to baš v tistem času, ko se je „Slovenec“ prav srđito zaganjal v njega zaradi itak znanih stvari. Zdaj naj pa vsakdo sam sodi, kakor hoče.

Prihodnje zborovanje se vrši dne 19. novembra na Polzeli. Za predavanje se je prijavil tov. Marschitz.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje v četrtek dne 2. avgusta t. l. ob 10. uri predpoldne v Zrečah po sledečem dnevnem redu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Društvene zadeve. 4. Pogovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih. 5. Vprašalna skrinjica. 6. Slučajnosti in nasveti.

K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 5. avgusta ob polu enajstih dopoldne v Št. Jurju pod Donatom po zadnjič določenem vzporedu. Ako bo stanovitno lepo vreme, se priredi tudi izlet na Donat. Odhod ob dveh zjutraj iz Gaberja. Zaradi izleta, posebno pa še zaradi obeda se naj vsakdo oglasi do 2. avgusta pri tovarišu Sekirniku.

Zberimo se polnoštevilno pri tem zborovanju!

Strmšek.

Književnost in umetnost.

Poročilo o mestnih ljudskih šolah v Ljubljani koncem leta 1905/6. Na svetlo dal in založil e. kr. mestni šolski svet ljubljanski. — To izvestje obsega izvečine statističke podatke. Zanimivo je poročilo o petindvajsetletnem jubileju I. mestne deške petrazrednice. Na čelu knjige naj bi stal kak primeren spis (recimo o pomenu in važnosti obiteljskih večerov, ki so jih začeli uvajati v Ljubljani. Na strani 118. je sicer kratek odstavek, a to je premalo. Opozarjamo na tozadavni Pribilov spis v letošnjem „Popotniku“. To bi starše zanimalo bolj nego same številke in preobile tiskovne pomote. To naj uvažujejo tisti, ki so provzročili skupno poročilo vseh ljubljanskih mestnih šol.

Letno poročilo štirirazredne deške ljudske šole in obrtne nadaljevalne šole v Kranju. Izdalo šolsko vodstvo koncem šolskega leta 1905/6. Imena in statistika, kakor je običajno pri takih publikacijah.

Naš Dom. Zbirka povesti, pesmi in narodnega blaga, zanimivosti itd. VI. zvezek. V Celju, 1906. Izdala in založila Zvezna trgovina. Cena 50 h, po pošti 60 h. Str. 107. — Ta zvezek „Našega Doma“ obsega tri lepe povesti, ki si brez dvoma pridobe mnogo čitateljstva.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 7. — Tovariš Armin Gradišnik je napisal članek „Nekaj o avtoriteti“, kjer pravi med drugim: „Dajte nam v to poklicani dosti — kruha, ne dopustite, da bi ob sramotnih plačah morali moledovati pri nepoklicanih često podpore! Plačajte nas tako, kakor to zasluži naše naporno delo: in ugledni bomo ter tudi ugledno lahko nastopali in delovali!“ — Drugi članek „Individualna stran vzgoje in pouka v ljudski šoli“ je poslovenil Dragotin Svoboda po češkem izvirniku Jos. Zbroža. — „Bili ali ne — bili?“ se zove košček odgovora, ki ga je napisal dr. Jos. Tomišek na izvajanju Matije Herice, priobčena v zadnjih številkah „Popotnika“. — L. Lavtar objavlja spis „Podrobno stopnjevanje pri računskem pouku“. — V naslednjem članku trdi Matija Heric, da ni povedkovih zavisnikov. — V „Književnem poročilu“ je na prvem mestu zaključena ocena knjig „Slovenske Šolske Maticice“ za l. 1905. Karel Humeck poroča o knjigah „Jahrbuch für den Zeichen- und Kunstunterricht“ in „Erprobter Lehrgang für das moderne Zeichnen“. J. Bratina pa poroča o „Systematisches Verzeichnis der in der k. k. Universitätsbibliothek in Graz befindlichen Dissertationen pädagogischen Inhaltes“. — Ivan Šega prijavlja 119. in 120. odstavek svojih poučnih „Pedagoških utrinkov“. — Pet strani velezanimivega „Razgleda“ zaključuje tudi to „Popotnikovo“ število.

Šopek šolskih pesmi itd. Priredil in na svetlo dal Anton Kosi. I. in II. del. To je najnovejše delo našega na polju mladinskega slovstva neutrudnega tovariša. V teh šopkih je zbral lepo število narodnih pesmi in jim podložil besedilo iz šolskih beril. Poleg narodnih je pa tudi nekaj njegovih napevov in pa nekaj napevov znanih glasbenikov: Adamiča, Ipvca itd. Ti umetni napevi so z malimi izjemami zloženi jako srečno po narodnih motivih. Za pesmi v berilih je pa skoraj ravno tako srečno volil narodne napeve. Sploh lahko rečem, da smemo biti te bogate in lepe zbirke prav veseli, prvič že zato, ker nam podaja toliko izbiro prikladnih pesmi za šolo, drugič pa zato, ker je vsa zbirka osnovana na podlagi narodne pesmi, ki ima gotovo največji vtisk na mlado in staro in torej ne bo uhajala pri enem ušesu noter, pri drugem pa — ven, nego ostane v — sreči. To zbirko si mora nabaviti vsaka ljudska šola in vsak učitelj-pevec. To je naša dolžnost že zaradi sebe, potlej pa tudi zaradi velezasluznega izdajatelja A. Kosija, da za svoj obili trud ne bo imel še gmotne škode; honorarja itak ne išče.

Ker pa več oči več vidi in da se ne bo reklo, da samo hvalim, naj dodam še par blagohotnih opazk po vrsti, kakor sem si jih zabeležil pri pregledovanju „Šopka“.

I. del, str. 20. „Angel budi“ B ni srečna; veliko boljša je A. Str. 30. A. V berilih so besede: „prav pridni, čedni vsi,“ tu pa je: „prav pridni ino čedni vsi“. Čemu ta ino, ki je potem še napev zveržil?

II. del, str. 10. „Bolni tovariš“ in še par Stritarjevih pesmi niso prikladne za popevanje, ker je Stritar pač odličen pesnik, a gotovo ne odličen pevec. Zato pa kaka njegova pesem nima prav nič napeva v sebi.

Str. 28. „Dekle in roža“ bi imela lahko napev narodne: „Dekle na vrtu zelenem sedi“.*)

Str. 42. „Naša vas“ A. Ta napev se že sploh poje na Levstikovo: „Stoji učilna zidana“.

Str. 49. in 51. Narodnim napevom, katerih besede lahko mladini damo, ne smemo nikdar dajati drugih besed.

Str. 49. je narodna: „Na planincih solnčece sije“, str. 51. pa: „Ko ptičica sem pevala“.

Str. 67. Bilo bi privzeti narodni napev, ki ga je izdala „Glasbena Matica“, Narodne pesmi, IV. zv. str. 59.

Str. 76. „Mlade vojake“ pustimo kar pri Parmovem napevu!

Če še dostavim, da mladino ne kaže siliti v višavo čez es, tedaj sem s kritiko pri kraju in le želim, da se krasni „Šopek“ čim prej razširi po naši domovini ter prinese obilo nedolžnega veselja med mlado in staro! Janko Žirovnik.

*) Te besede so bile tudi zložene na ta napev, ki ga je priobčil „Zvonček“. Škoda, da ni tega lepega napeva v „Šopku“. Uredn.

Vestnik.

Šolske tiskovine. Šolska vodstva še enkrat prosimo, naj takoj začno naročati v naši tiskarni šolske tiskovine, da bo mogoče ugoditi naročilom ob pravem času. Geslo „Svoji k svojim!“ naj pride v popolno veljavo ter naj bo v dokaz naše stanovske zavednosti!

Naša tiskarna ne da „Slovencu“ in njegovim urednikom miru. Zadnje soboto si jo je privoščil v podlistku, pisanem v jeziku, ki ga govore najzanimnejše ljubljanske barabe. Ako sodimo ptiča po petju, potem vemo tudi v tem primeru, s kom imamo opraviti. To nas sicer nič ne moti, ker smo prepričani, da izvirajo vsi „Slovenčevi“ napadi iz zavisti in nevoščljivosti. Ti napadi bodo zavednemu učitelstvu v izpodbudo. Oklene naj se svoje tiskarne in dokaže katoliškimi samogoltnikom, da prezira njihove sirove napade!

Osmi kongres slovanskih časnikarjev se vrši dne 8. in 9. septembra letos na Moravskem v Uh. Hradišču poleg Velehrada.

XXI. redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda se vrši v Logatcu dne 2. avgusta t. l. Na dnevnem redu so tudi volitve v društveno vodstvo, namestništvo in razsodništvo. Radovedni smo, ako bodo vsaj letos upoštevali želje učiteljstva, ki ima za družbo mnogo zaslug, a nobenih pravic. Svoje želje je učitelstvo preciziralo lansko leto pri skupščini „Zaveze“ v Pulju in letos v Šoštanjju.

O uvodnem članku „Učitelj in politika“, ki smo ga priobčili v zadnji številki, smo čuli mnogo pohvalnih glasov.

Tožbo proti „Slovencu“, oziroma proti njegovemu odgovornemu uredniku, dr. Ignaciju Žitniku, je vložil tovariš A. Germek zaradi neresničnih in neutemeljenih očitanj glede znane sorske afere.

Zrelostne preizkušnje na e. kr. ženskem izobraževališču v Gorici. — Prebile so izpite: 1. Z odliko za ljudske šole s slov. in nemškim učnim jezikom: Gabrijelčič Milica, Škrjanc Josipina in Turšič Hermina; 2. z odliko za nemške in z zrelostjo za slov. ljudske šole: Abram Ema, Vizjak Ana; 3. z odliko za slov. in zrelostjo za nemške ljudske šole: Pipan Tereza, Šket Marija, Vandjal Lavoslava; 4. Zrele z nemškim in slov. učnim jezikom so: Bellinger Gizela, Cigoj Terezija, Gulin Ljudmila, Heren Marta, Kocmut Marija, Mervič Doroteja, Murgel Erna, Rolih Štefanija, Sedej Ana, Šantal Danica, Vittori Gabrijela, Vončina Josipina. 5. Zrele s slov. učnim jezikom: Brišnik Ana, Kregar Marija, Marinič Josipa, Mikuluž Gabrijela, Perin Ana, Pogorel Štefanija, Poljšak Srečka, Prešeren Helena, Ress Avgusta, Sterniša Ema, Vovk Emilija.

Od ormoškega okrajnega šol. sveta so krajnim šol. ogledom imenovani za novo dobo gg.: Fr. Gomzi za Ormož-okol., Jos. Rajšp za Ormož-mesto, Makso Robič za Središče, A. Porekar za Sv. Miklavž, J. Škrlec za Sv. Tomaž, J. Veselič za Vel. Nedeljo, M. Ivanuša za Hum, Fr. Šoštarič za Bolfenk, L. Petovar za Svetinje, J. Čajnko za Runeč in J. Horvat za Sv. Lenart.

Poziv. Odbor društva „Akademija“ nam je poslal ta-le poziv: Tudi med Slovenci začenja prodirati spoznanje, da je treba skrbeti za izobrazbo širših mas. Ta izobrazba mora biti umska in uravna. Ako pa hočemo, da bo t. zv. poljudno delo uspešno, mora biti organizovano, sistematično. „Akademija“ si je naložila nalogo, da širi med slovenskim narodom omiko v naznačenem zmislu. Ne more pa zadoščati vsem potrebam, ako ne najde zaslonbe in podpore po vseh večjih krajih na Slovenskem. Take zaslonbe in podpore naj bi bile čitalnice, bralna in akademična društva. „Akademija“ nasvetuje, da bi čitalnice, bralna in akad. društva kot redni člani društva posredovala med njim in med ljudstvom s tem, da 1. vzbujajo zanimanje za delovanje „Akademije“ in pridobivajo somišljenikov in prijateljev; 2. da po svoji možnosti javljajo predavatelje in predmete predavateljev, ki so potem društvu na razpolago za okrožja dotičnih čitalnic, bralnih in akad. društev; 3. da se vrši vse delo enotno po enotnem načrtu in enotnem duhu, upoštevajoč pri tem lokalne potrebščine in prilike. Odbor „Akademije“ se torej obrača s prošnjo, da nam blagovolite do konca meseca avgusta odgovoriti na sledeči vprašanji: I. Ali